

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ**

для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти (4,10 д)

освітньої програми «Клінічна фармація»

(назва освітньої програми)

спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «22 Охорона здоров'я»

(шифр, назва галузі знань)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

МАЛИЙ
Володимир
Валентинович

malyi.vladimir@gmail.com

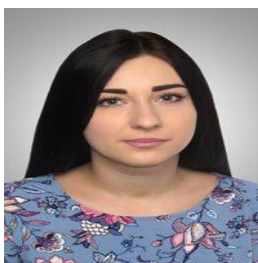
МАЛІНІНА
Наталя Геннадіївна

malinina_nata@ukr.net

БАБІЧЕВА
Ганна Сергіївна

babicheva.ann5@gmail.com

ЧЕГРИНЕЦЬ
Анна Андріївна

krutskih_ann@ukr.net

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фармацевтичного менеджменту та маркетингу.
2. Адреса кафедри: м. Харків, вул. Валентинівська, 4, 3-й поверх, т. 0572-67-91-72.
3. Веб-сайт кафедри: <http://mmf.nuph.edu.ua/>.

4. Інформація про викладачів:**Малий Володимир Валентинович**

Доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармацевтичного маркетингу та менеджменту. Досвід науково-педагогічної діяльності – 20 років. Читає курси: «Маркетинг», «Маркетингові дослідження», «Бренд-менеджмент», «Маркетингові дослідження у фармації», «Фармацевтичний маркетинг та менеджмент», «Етика та деонтологія у фармації», «Логіка та етика професійних суджень». Наукові інтереси: менеджмент, маркетинг, маркетингові дослідження, маркетингові комунікації, паблік рилейшнз, зокрема з орієнтацією на специфіку фармацевтичного сектору галузі охорона здоров'я.

Малініна Наталя Геннадіївна

Кандидат фармацевтичних наук, доцент ЗВО кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 17 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 15 років. Читає курси: «Паблік рилейшнз», «Менеджмент та маркетинг у фармації», «Етика та деонтологія у фармації», «Маркетингова діяльність підприємства», «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я», «Менеджмент в сфері фізичної терапії», «Основи менеджменту». Наукові інтереси: менеджмент, маркетинг, паблік рилейшнз.

Бабічева Ганна Сергіївна

Кандидат фармацевтичних наук, доцент ЗВО кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 16 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 13 років. Читає курси: «Бренд-менеджмент у фармації», «Брендинг», «Фармацевтичний менеджмент та маркетинг», «Фармакоекономіка», «Основи поведінки споживачів у фармації», «Етика та деонтологія у фармації», «Тімбілдинг». Наукові інтереси: менеджмент, маркетинг, маркетингові дослідження фармацевтичного ринку праці, розвиток аптечних мереж, стратегія клієнтоорієнтованості у фармації, управління брендами.

Чегринець Анна Андріївна

Кандидат фармацевтичних наук, асистент кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 8 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 5 років. Читає курси: «Менеджмент та маркетинг у фармації», «Етика та деонтологія у фармації», «Основи поведінки споживачів у фармації». Наукові інтереси: менеджмент та маркетинг.

5. Консультації: онлайн у вівторок з 12.00 до 13.00 на платформі ZOOM за посиланням: <https://us02web.zoom.us/j/9061181966?pwd=em1pQ1U4NVJkMHNhWnlV6WEZVNnZFUT09>.

Ідентифікатор конференції: 906 118 1966. Код доступу: 128011.

6. Анотація освітньої компоненти: освітня компонента «Етика та деонтологія у фармації» є вибірковою компонентою для другого (магістерського) рівня зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, освітня програма «Клінічна фармація».

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою викладання освітньої компоненти є формування системи знань з моралі, фармацевтичної етики, біоетики та фармацевтичної деонтології для подальшого належного виконання професійних обов'язків фахівцями фармації.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:**Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 10. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій, аргументувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати навички лідерства.

ФК 12. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії основаній на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 23. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

10. Статус освітньої компоненти: вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Вступ до фаху» «Історія світової та української культури», «Філософія».

12. Обсяг освітньої компоненти: 90 годин 3,0 кредити ECTS: 16 годин лекцій, 24 години семінарських занять, 50 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій і семінарських занять.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. *Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників*

Тема 1. Професійна етика фармацевтичних працівників.

Тема 2. Професійна моральність фармацевтичних працівників.

Тема 3. Основи професійних комунікацій.

Тема 4. Морально-психологічний клімат в колективі.

Тема 5. Стимулювання роботи фармацевтичних працівників

Тема 6. Біоетика як сучасний напрямок медицини та фармації

Змістовий модуль 2. *Етичні, біоетичні та деонтологічні основи взаємодії суб'єктів на фармацевтичному ринку*

Тема 7. Етичні та біоетичні принципи просування лікарських засобів на фармацевтичний ринок

Тема 8. Етичні аспекти керівництва трудовими колективами в аптечних/фармацевтичних організаціях

Тема 9. Бізнес-етика.

Тема 10. Права та відповідальність фармацевтичного працівника.

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, вирішення ситуаційних задач.

Контроль змістових модулів: складання тестових завдань, відповіді за білетом модулю (2 теоретичних питання).

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: для допуску до контролю змістовного модулю необхідна наявність мінімальної кількості балів за кожне заняття змістового модулю.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1. Етичні, біоетичні та деонтологічні аспекти – складові моральності фармацевтичних працівників:	54 (54 %)

Оцінювання тем (1 – 6): усне опитування, вирішення ситуаційних задач; Контроль змістового модуля 1: складання тестових завдань, надання відповіді за білетом модулю (2 теоретичних питання).	
Змістовий модуль 1. Етичні, біоетичні та деонтологічні основи взаємодії суб'єктів на фармацевтичному ринку: Оцінювання тем (7 – 10): усне опитування, вирішення ситуаційних задач; Контроль змістового модуля 2: складання тестових завдань, надання відповіді за білетом модулю (2 теоретичних питання).	46 (46 %)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на семінарських заняттях, контролю змістових модулів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляції). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Малий, В. В. Етика та деонтологія у фармації: навч. посіб. / В. В. Малий [та ін.]; за ред. проф. В. В. Малого – Харків: НФаУ, 2017. – 251 с. 2. Робочий зошит з етики та деонтології у фармації [Електронний ресурс] : для семінар. занять студ. ден. та заоч. від-ня спец. "Фармація" / В. В. Малий, З. Р. Сафіуліна, М. М. Кобець ; під ред. проф. В. В. Малого ; НФаУ, Каф. ФММ. - Електрон. текстові дан. - Харків: НФаУ, 2018. – 44 с. 3. Котвіцька А. А. Дослідження впровадження етичного кодексу фармацевтичних працівників України у практичну діяльність / А. А. Котвіцька, І. О. Сурікова, Н. Б. Гавриш // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2015. – № 1. – С. 45 – 52.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Балджи, М.Д. Етика бізнесу: навч. посіб. / М. Д. Балджи. – Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. – 332 с. 2. Біоетика у фармації: навч.-метод. посіб. / О. І. Панасенко [та ін.]. – Запоріжжя: Вид. ЗДМУ, 2014. – 102 с. 3. Білоусова, Н. Історичний генезис становлення і розвитку професії “медичний представник” в Україні / Н. Білоусова // Професійна педагогіка. – 2021. – №1(22). – С. 13 – 22. 4. Етика бізнесу: навч. посіб. / І. В. Сушик, О. Г. Сушик, Я. М. Мартинюк, В. В. Вісин. – Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. – 268 с 5. Етика і деонтологія у фармації: Курс лекцій для студентів фармацевтичних спеціальностей. – Херсон: Айлант. – 2020. – 160 с. 6. Етика та деонтологія у фармації: навч. метод. посіб. / Л. М. Унгурян [та ін.]. – Одеса: ОНМедУ, 2019. 90 с. 7. Жадько, С. В. Використання мережі інтернет при просуванні лікарських препаратів до кінцевих споживачів / С. В. Жадько // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2013. – № 2(28). – С. 70 – 73. 8. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (№2801-ХІІ). 9. Закон України «Про лікарські засоби» (№123/96-ВР). 10. Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» (60/95-ВР). 11. Закон України «Про рекламу» (№270/96-ВР). 12. Запорожан, В. М. Біоетика та біобезпека: Підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Арєв. – Київ: Здоров'я, 2013. – 456 с.

	<p>13. Захарчук, О. І. Деонтологія в медицині: навч. посіб. / О. І. Захарчук, М. І. Кривчанська. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Чернівці: Медуніверситет, 2019. – 242 с.</p> <p>14. Кобець, М. М. Вивчення сучасного ставлення фахівців до системи мотивації персоналу в аптеці / М. М. Кобець, Ю. М. Кобець, Н. Г. Малініна, О. В. Філіпцова, О. Л. Ібрагімова// Вісник фармації. – 2021. – № 2. – С. 91 – 95.</p> <p>15. Сметаніна, К. І. Етика і деонтологія у фармації: конспект лекцій / К. І. Сметаніна. – Луцьк: Вид-во....., 2021. – 60 с.</p> <p>16. Степанчук, В. В. Етика і деонтологія у фармації: Навч. посіб. / В. В. Степанчук, О. І. Захарчук, С. В. Юрнюк; Чернівці: Медуніверситет, 2020. – 147 с.</p> <p>17. Терешкевич, Г. Т. Історичний вимір біоетики в контексті системи охорони здоров'я (публічно-управлінський сапект) / Г. Т. Терешкевич // Інвестиції: практика та досвід. – 2020. – №15. – С. 138 – 147.</p> <p>18. Толочко, В. М. Організаційно-психологічні особливості роботи провізора з проблемними відвідувачами аптеки : метод, рек. для підготов, та провед. практ. занять з курсу «Управління та економіка фармації» у сист. післядиплом. освіти спец, фармації / В. М. Толочко, І. В. Міщенко. – Харків : НФаУ, 2015. – 44 с.</p> <p>19. Убогов, С. Г. Законодавчі аспекти забезпечення дотримання етичних норм у сфері охорони здоров'я / С. Г. Убогов // Інтегративна антропологія. – 2016. – № 1(27). – С. 17 – 21.</p> <p>20. Чегринець, А. А. Дослідження причин виникнення конфліктів у процесі надання фармацевтичної допомоги / А. А. Чегринець, Г. С. Бабічева, О. Ю. Рогуля 56// Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. дистанц. конф., м. Харків, 19 берез. 2020 р. – Харків : НФаУ, 2020. – С. 83 – 90.</p>
<p>Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<p>1. Верховна Рада України. Законодавство України: http://zakon.rada.gov.ua</p> <p>2. МОЗ України: http://www.moz.gov.ua</p> <p>3. Щотижневик аптека: https://www.apteka.ua/</p> <p>4. Сайт ВООЗ: http://www.who.int</p> <p>5. Журнал «Соціальна фармація в охороні здоров'я»: http://www.sphhcj.nuph.edu.ua</p> <p>6. Асоціація представників міжнародних фармацевтичних виробників України: https://aipm.org.ua/pro-airm-ukrayina/</p>

	<p>7. Правила належної промоції фармацевтичними компаніями лікарських засобів професіоналам охорони здоров'я: http://www.apteka.ua/article/65892</p> <p>8. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України: http://www.apteka.ua/article/126803</p>
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=4306

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютер, мультимедійний проектор, Google Workspace for Education Standard, ZOOM, MOODLE.